

Nr 32*Utlåtande i anledning av väckt motion angående utgivande av en matrikel över riksdagens ledamöter.*

I skrivelse till bankoutskottet den 23 mars 1960 har *styrelsen för riksdagsbiblioteket* upptagit frågan om utgivande av en matrikel över riksdagens ledamöter och därvid anfört följande.

Riksdagen biföll den 22 april 1959 bankoutskottets utlåtande nr 19, som föreslog, att styrelsen för riksdagsbiblioteket skulle fortsätta utredningsarbetet rörande förutsättningarna och kostnaderna för sammanställningen och publiceringen av en matrikel över riksdagens ledamöter och för utskottet framlägga de förslag styrelsen funne motiverade.

Med anledning härav får styrelsen anföra följande, varvid styrelsen inledningsvis vill något närmare beröra förhållandena i våra grannländer under förnyad erinran om att motsvarande publikationer finnas i flertalet länder.

I *Danmark* utgav »Riksdagens Bureau» 1899—1915 efter varje folketings- eller landstingsval häften med biografier men utan porträtt av resp. kammarernas ledamöter. På initiativ av utrikesdepartementet och med hänvisning till det ökade nordiska samarbetet och allmänhetens intresse återupptogs utgivandet 1956 i form av en publikation *Folketinget 1956* med porträtt. Den senaste upplagan omfattar 248 sidor och inledes med en redogörelse för riksdagsbyggnaden, grundlagar, vallagar och arbetsordning jämte presidium och partigruppering. Härfter följer den egentliga matrikeldelen. Slutligen redovisas folketingets »aldersordensliste», regeringsmedlemmar, som icke äro riksdagsmän, de senaste 27 årens valresultat, tillkomsten av olika departement, regeringens partiprogram, partistyrrelser, folketingets »kontorer» och platsfördelningen i folketingssalen. F. n. pågår undersökning om handbokens översättning till främmande språk. Man avser att utge en ny upplaga så snart som möjligt efter varje folketingsval. 1959 utkom ett supplement *Nye medlemmer i folketinget 1957—1959* (20 sid.).

Beträffande Danmark må slutligen tilläggas, att detta land har presterat en omfattande och betydande samt utförlig biografering av sina riksdagsmän.

I *Finland* heter motsvarande publikation *Finlands Riksdag*, utgiven sedan 1923 med porträtt. Den baseras tämligen fullständigt på riksdagsmännens egna uppgifter, som ej enhetliggöras eller kompletteras. Ej heller sker några strykningar, varför matrikeln är mycket ojämn. Den senaste är *Finlands Riksdag 1958—1961* (tryckt 1958, 148 sid.).

Medan Danmark och Finland har en alfabetisk uppställning av matriklarnas huvuddel, har man i Norge en uppställning efter valkretsar i sin motsvarande publikation, utgiven sedan 1900 med porträtt. Den norska matrikeln inledes med en plan över stortingssalen, redovisning av valdistrikt och namnregister. Efter den egentliga matrikeldelen följer presidierna, lagtinget, utskotten, partistyrelserna, Nordiska rådet, Europarådet, interparla-

Bihang till riksdagens protokoll 1960. 8 saml. Nr 32

mentariska gruppen, pensionsstyrelsen för stortinget, biblioteksstyrelsen, valöversikt, partisammansättning, ålderslista, redovisning av återval och nyval samt valstatistik. Den senaste är *Stortinget 1958—1961*, utgiven 1958 (122 sid.).

Styrelsen föreslår, att den svenska riksdagsmatrikeln utformas med ungefär samma biografiska redovisning som den danska. I proportion till denna skulle den egentliga matrikeldelen i den svenska publikationen omfatta 316 sidor.

Utöver den rent biografiska delen föreslås att publikationen begränsas till att innehålla en kortare inledning om arbetets karaktär och syfte. Eventuellt torde en översikt över placeringen i kamrarna i förening med en förteckning efter anciennitet befinnas lämplig.

Publikationen skulle härigenom komma att omfatta cirka 21 ark.

I de yttranden, som redovisas i bankoutskottets utlåtande 1958: 14, finnas två skilda alternativ representerade.

Enligt det första alternativet skulle ett förlag åtaga sig utgivandet på eget förlag. Som förutsättning för dess kostnadsberäkning gällde att riksdagsbiblioteket skulle leverera allt biografiskt material jämte fotografier. Förlaget skulle då förbinda sig att leverera 500 exemplar till riksdagen för en kostnad av 7 000 kronor. Dessutom skulle erforderligt supplementhäfte utgivas vartannat år. Förlaget räknade med en total upplaga av 2 000 exemplar och ett bokhandelspris à kr 23: 50. Om försålt exemplar kan beräknas ge en bruttovinst på 50 procent för förlaget, skulle det fordras cirka 600 försålda exemplar för att uppnå en vinst av 7 000 kr. Med den av riksdagen betalade summan skulle vinsten stiga till 14 000 kr., d. v. s. ungefärligen svara mot den tryckningskostnad, som biblioteksstyrelsen i nämnda utlåtande hade beräknat. Rimligtvis torde förlaget ha kalkylerat med en total försäljnings-siffra av minst 1 500 exemplar, då hela upplagan anslagits till 2 000. Då kostnaderna äro kalkylerade för ungefär två år sedan, torde de böra något uppräknas, vartill kommer att förlaget räknat med 18 ark. Nuvarande ark-kostnad beräknas till omkring 800 kr.

Biblioteksstyrelsens förslag utgjorde det andra alternativet, varvid manuskriptet avsågs att färdigställas i riksdagsbiblioteket, som skulle beställa tryckningen och ombesörja korrekturläsningen.

Om man räknar med dagens arkkostnad (800 kr.), skulle tryckningskostnaden belöpa sig till ungefär 17 000 kr. Om man kalkylerar med en försäljning av 1 000 ex. med ett pris av lägst 10 kr. och distributionen genom riksdagens ekonomibyrå samt en jämförelsevis obetydlig försäljningskostnad, skulle detta alternativ kunna ställa sig något gynnsammare. Vid distribution genom bokhandeln blir givetvis försäljningskostnaderna betydande.

Då en riksdagsmatrikel enligt styrelsens mening hör till de publikationer, som lämpligen bör utgivas av riksdagen eller dess organ, vill styrelsen förorda ett utgivande genom riksdagsbibliotekets försorg.

Arbetet torde lämpligen kunna igångsättas i maj månad 1960 och inkommet material bearbetas under sommarmånaderna, varefter komplettering på grundval av ändringarna, förorsakade genom höstens val, ombesörjas omedelbart efter valen. Tryckningen torde då kunna bli färdig till början av 1961 års riksdag.

Då det är svårt att mera exakt beräkna arbetets omfattning, vill styrelsen dock påpeka, att någon förstärkning av arbetskraften kan ifrågakomma, förslagsvis en assistent under åtta månader.

Frågan om supplement torde lämpligen böra upptagas efter matrikelns färdigställande.

Styrelsen får slutligen erinra om att kommittén för firandet av representationsreformens 100-årsjubileum beslutat »bringa till styrelsens för riksdagsbiblioteket kännedom att det enligt kommitténs uppfattning vore angeläget att det motionsvis framförda förslaget om utgivande exempelvis vart fjärde år av en utförligare matrikel över riksdagens dåvarande ledamöter förverkligades eller att — om nämnda förslag icke komme att bifallas — de uppgifter, som skulle ha ingått i en sådan matrikel, dock insamlades vid varje valperiods början, lämpligen i samband med infortrandet av uppgifter till de sedvanliga förteckningarna över kamrarnas ledamöter, samt att detta material arkiverades genom riksdagsbibliotekets försorg».

Över framställningen har utskottet inhämtat utlåtande från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som uttalat följande:

Fullmäktige har redan i tidigare sammanhang (se härom bankoutskottets utlåtande nr 14/1958 A) givit sin anslutning åt tanken på utgivningen av en utförligare matrikel över riksdagens ledamöter. Såsom fullmäktige härvid framhållit måste det nämligen otvivelaktigt betecknas såsom en brist, att en sådan matrikel hittills icke utgivits i vårt land. Det är emellertid i rådande läge särskilt angeläget att tillse, att den därmed förenade kostnaden icke blir större än som skäligen kan anses svara mot värdet av en matrikel av ifrågavarande slag. Biblioteksstyrelsens i ärendet gjorda framställning innefattar icke någon fullständig kostnadsberäkning; en sådan skulle, om däri inkluderas kostnaderna jämväl för den arbetskraft, som inom riksdagsbiblioteket skulle sysselsättas med hopsamling och redigering av allt material, ävensom diverse utgiftsposter för material, distribution etc., sannolikt icke komma att understiga 30 000 kronor. Om man vidare, med godtagande av biblioteksstyrelsens förslag om ett pris av 10 kronor per exemplar räknar med att genom viss försäljning få in ett belopp av förslagsvis högst 5 000 kronor — biblioteksstyrelsens antagande om en försäljningssiffra av 1 000 exemplar torde få bedömas såsom alltför optimistisk — skulle man komma fram till en nettokostnad av omkring 25 000 kronor. Fullmäktige anser för sin del icke att denna kostnad är av den storleksordning, att den bör hindra ett realiserande av tanken på utgivningen av en fylligare matrikel över riksdagens ledamöter; och fullmäktige vill därför nu tillstyrka, att uppdrag lämnas styrelsen för riksdagsbiblioteket att i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget ombesörja utgivningen av en sådan matrikel samt att för ändamålet erforderligt belopp, beräknat till 25 000 kronor, anvisas för budgetåret 1960/61 såsom reservationsanslag till Riksdagsbiblioteket: Utgivande av matrikel över riksdagens ledamöter. Uppdraget torde böra tills vidare begränsas till en matrikel avseende riksdagens sammansättning efter höstens andrakammarval. Frågan om fortsatt utgivning av matrikeln och om supplement till densamma torde böra upptagas till prövning först framdeles, sedan närmare erfarenheter vunnits beträffande ifrågavarande utgivningsarbete.

Såsom biblioteksstyrelsen avsett, torde arbetet med matrikelns utgivning böra påbörjas i så god tid, att matrikeln kan finnas tillgänglig om möjligt redan från början av 1961 års riksdag.

Fullmäktige vill slutligen understryka angelägenheten av att arbetet med matrikelns utgivning planeras och genomföres på sådant sätt, att ett fullgott resultat ernås till lägsta möjliga kostnad.

Utskottet har vi sammanträde den 3 maj 1960 beslutat, att för närvarande icke framlägga något förslag för riksdagen med anledning av styrelsens för riksdagsbiblioteket framställning angående utgivande av en matrikel över riksdagens ledamöter, varom anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjorts till riksdagens kamrar.

I anledning av denna anmälan har inom första kammaren herr *Birger Andersson* väckt en till bankoutskottet hänvisad motion nr 690, i vilken hemställes, att riksdagen måtte besluta, att en porträttmatrikel över riksdagens ledamöter måtte utgivas vart fjärde år i anslutning till ordinarie andra-kammarval i huvudsaklig överensstämmelse med vad styrelsen för riksdagsbiblioteket föreslagit i skrivelse till bankoutskottet den 23 mars 1960.

Som motiv för sin hemställan har motionären anfört följande.

Som såväl styrelsen för riksdagsbiblioteket som fullmäktige i riksgäldskontoret framhållit i detta ärende är det en brist, att i vårt land alltjämt icke finnes en porträttmatrikel med biografier över riksdagens ledamöter. Det torde icke kunna bestridas, att en dylik publikation skulle vara till avsevärd nytta för såväl pressen och den politiskt intresserade allmänheten som riksdagen själv. Detta har man uppenbarligen klart insett bl. a. i våra tre nordiska grannländer, som — enligt vad som utförligt redovisas i biblioteksstyrelsens framställning — alla förfogar över en utförlig, periodiskt utgiven riksdagsmatrikel.

Vår gällande valordning lämnar som bekant föga utrymme för det personliga. En biografisk redovisning av folkrepresentationen bör kunna bidra till att skingra partianonymiteten och befordra bättre personliga kontakter mellan valda och väljare. En parlamentarisk porträttmatrikel fyller även en icke obetydlig politisk-demokratisk funktion.

Den här behandlade frågan är just nu särskilt aktuell, då det nämligen är mycket lämpligt att den första matrikelutgåvan — liksom följande nya upplagor — presenterar den relativt förnyade personuppsättningen efter ett andrakammarval. Skall den sålunda, som önskvärt är, kunna utkomma redan under våren 1961, måste positivt beslut i ärendet fattas senast i mitten av kommande höstsession.

Utskottet

Frågan om utgivningen av en utförligare matrikel över riksdagens ledamöter var senast förra året föremål för riksdagens prövning. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 19 framhöll utskottet, att det kunde förtjäna närmare utredas huruvida icke en utförligare matrikel över riksdagens ledamöter borde utgivas i riksdagens regi. Utskottet fann därför lämpligt — utan att föregripa den prövning av ärendet som senare kunde komma till stånd — att styrelsen för riksdagsbiblioteket fortsatte utredningsarbetet rörande förutsättningarna och kostnaderna för sammanställningen och publiceringen av en dylik matrikel och för utskottet framlade de förslag styrelsen funne motiverade.

Styrelsen för riksdagsbiblioteket har i skrivelse den 23 mars 1960 föreslagit att en matrikel skulle utgivras genom riksdagsbibliotekets försorg. I anledning härav har utskottet, såsom redovisats i anmälan för riksdagens kamrar, beslutat att för närvarande icke framlägga något förslag för riksdagen i ämnet.

I den föreliggande motionen föreslås att beslut skall fattas om att en porträttmatrikel måtte utgivras vart fjärde år i anslutning till ordinarie andra kammarval i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens för riksdagsbiblioteket nämnda förslag.

Utskottet anser sig icke på grundval av den förebragta utredningen kunna biträda motionärens yrkande, eftersom utskottet icke känner sig helt övertygat om att värdet med den ifrågasatta publikationen skulle motsvara kostnaderna för denna. Ett definitivt ställningstagande bör emellertid kunna träffas längre fram och i avvaktan härpå synes det inom riksdagsbiblioteket pågående utredningsarbetet böra fortsätta. I enlighet med en tanke som framförts av kommittén för firandet av representationsreformens 100-årsjubileum är utskottet, under förutsättning att någon erinran häremot icke framkommer från riksdagen, berett hemställa till styrelsen för riksdagsbiblioteket att tills vidare vid varje valperiods början låta insamla och sammanställa utförligare biografiska uppgifter rörande riksdagens ledamöter samt hålla dessa sammanställningar tillgängliga för allmänheten.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta att motionen I: 690 — i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan anført — icke skall till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 maj 1960

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Schmidt, Strandler, Aspling och Yngve Nilsson;

från a n d r a kammaren: herrar Andersson i Ronneby, Sköldin, Regnéll, Löfgren, Hagnell, Bengtsson i Landskrona och Hamilton.